

EN TRYK OPSTART

VIDEN

Forskere og EVA om en tryk opstart i vuggestue og dagpleje

GUIDE

5 gode råd til en tryk opstart hos jer

FORÆLDRE

Klar kommunikation gav os tryk

En tryk opstart for alle børn og forældre

EVA TEMA – Nr. 24
EN TRYK OPSTART

© Danmarks
Evalueringinstitut 2021

Eftertryk med
kildeangivelse er tilladt

Redaktion
Dina Celia Madsen (ansvh.)
Marie Louise Poulsen
Laura Detlefsen
Sarah Hesseldal

Design
BGRAPHIC

Fotos
Colourbox

Illustrationer
BGRAPHIC

Tryk
Rosendahls

ISBN
TRYKT 978-87-7182-521-3
WEB 978-87-7182-520-6

ISSN
TRYKT 2596-5353
WEB 2596-5352

Der er noget magisk ved alt det, der sker første gang. Når et barn starter i vuggestue eller dagpleje er alt nyt og spændende, men kan også virke skræmmende og overvældende for barnet. Og faktisk også for forældrene. Hvordan bliver barnets nye hverdag? Hvem er det pædagogiske personale, der skal trøste, når tårerne løber? Heldigvis oplever de fleste forældre, at god dialog med det pædagogiske personale nedbryder det skræmmende og giver en tryk opstart.

Men sådan går det ikke for alle. EVA's nye undersøgelse af opstart i dagpleje og vuggestue peger på flere forklaringer, når en familie ikke oplever opstarten som tryk. En af de gennemgående er, at familierne ikke oplever, at opstarten er tilpasset deres behov. En opstart tilpasset den enkelte familie forudsætter, at det pædagogiske personale gør brug af forældrenes viden om barnet og ud fra familiens behov vurderer fx hvor mange timer, forældrene kan være med ved aflevering, og hvordan barnet bedst kan lære sin nye hverdag at kende.

Dette EVA TEMA har fokus på, hvordan opstarten kan blive en tid, der er så tryk og god som muligt for alle børn og forældre samt for det pædagogiske personale og den øvrige børnegruppe på stuen. Vi har derfor bedt to forskere, en dagplejeleder, en pædagogisk leder samt en række forældre og vores egen seniorkonsulent komme med deres bud på de

pædagogiske overvejelser, ledere og pædagogisk personale med fordel kan gøre sig både før, under og efter opstarten. De overvejelser kan blandt andet handle om erfaringer og pædagogiske værdier, om et vellykket forældresamarbejde, om prioritering og organisering – og om børnegruppens rolle i opstarten. Sådanne overvejelser kan give ledelse og personale et fælles sprog, en fælles kultur og en fælles systematik omkring opstarten. Fælles fagligt fodslag giver det pædagogiske personale mulighed for at være tydelige i samtalerne med nye forældre. Og rum til at overveje, hvad forældrene fortæller om barnet og kan bidrage med under opstarten. For tydelig guidning kombineret med åbenhed over for familiens behov giver en tryk opstart for både barn og forældre.

God fornøjelse med læsningen!

Dina Celia Madsen
Chef for dagtilbud
Danmarks Evalueringinstitut

KVALITETSVURDERET FORSKNING I DAGTILBUD

Forskningsdatabasen NB-ECEC.org, der står for Nordic Base of Early Childhood Education and Care, samler hvert år kvalitetsvurderet forskning i dagtilbud fra Danmark, Norge og Sverige. EVA TEMA-hæfter tager afsæt i forskning fra forskningsdatabasen, samt i anden viden og undersøgelser om dagtilbud.

INDHOLD

INDBLIK

4

En tryk og fleksibel opstart kræver en fælles faglig indsats

Ny viden om tryk i opstarten fra to forskere og en konsulent hos EVA. Fokus er især på faglig opmærksomhed, forældredialog og kontakten mellem det nye barn og børnegruppen.

GUIDE

10

5 gode råd til en tryk opstart

Til hvert råd er knyttet to spørgsmål, I kan bruge til at kickstarte jeres fælles arbejde med opstarten.

CASE

12

Forældre: Klar kommunikation gjorde os trykke

Bliv inspireret af tre forældres, en dagplejeleders og en pædagogisk leders erfaringer med en tryk opstart.

En tryk og fleksibel opstart kræver en fælles faglig indsats

Ny undersøgelse fra EVA peger på, at mere faglig opmærksomhed fra ledelsen og en tættere forældredialog kan styrke opstarten for alle børn. Desuden foreslår to forskere mere fokus på relationen mellem det nye barn og børnegruppen.

Af Marie Louise Poulsen

Hvert barn, der starter i vuggestue eller dagpleje, har sine egne behov, sin egen personlighed og sin egen familie, som har betydning for, hvordan opstarten kommer til at forløbe.

Måske derfor taler man i dag oftere om "opstart" end om "indkøring". For mens "indkøring" signalerer en envejsproces, hvor barnet skal tilpasse sig de nye rammer, signalerer opstart en mere åben proces, der passer med den måde, det pædagogiske personale og ledelse ser på barnets første tid i vuggestue og dagpleje. Det siger seniorkonsulent Katrine Svendsen, der er en del af holdet bag EVA's undersøgelse:

"Enhver vuggestue og dagplejer har nogle rammer og vilkår, som barnet skal vænne sig til at være en del af. Det handler fx om, hvad tid personalet møder ind, hvornår der er samling og frokost, og det handler også om, hvordan det pædagogiske personale kommer barnet i møde og opbygger en relation til det. Men herudover taler det pædagogiske personale og

lederne i vores undersøgelse alle om opstarten som en fleksibel proces, der skal tilpasses barnet og den enkelte familie," siger hun.

Fokus er på, at barnet skal blive trygt i sine nye rammer, og at forældrene skal være trygge ved at aflevere barnet. Derfor har det betydning, at forældrene oplever, at dagplejen eller vuggestuen kan imødekomme deres og deres barns behov ved at være fleksible – inden for rammerne:

"Fleksibilitet kan handle om, hvornår på dagen man må aflevere, hvornår barnet kan være alene første gang, eller at man kan starte helt forfra med opstarten, hvis barnet fortsat ikke er trygt efter noget tid."

Og så kan fleksibilitet handle om, hvordan det pædagogiske personale møder barnet:

"Barnet – og forældrene – skal fx opleve, at det er ok at være ked af det, og at der er tid til omsorg, hvis barnet savner sin far eller mor eller har svært ved at være i alt det nye. Også selvom reaktionen måske først melder sig efter nogle uger," siger Katrine Svendsen.

Opstarten er ikke altid fleksibel i praksis

Hvis forældrene ikke oplever, at der er plads til deres og deres barns behov, kan opstarten blive en hårdere proces:

“Hvis en mor eller far fx er nødt til at gå tidligere, end de ønsker og mener, at deres barn har behov for, kan det opleves som et stort pres for både forældre og barn,” siger Katrine Svendsen.

Hun peger på, at der er forskel på det pædagogiske personales udtalte ønske om at skabe en fleksibel opstart og den praksis, undersøgelsen viser:

“Både ledere og pædagogisk personale taler om en fleksibel opstart, men vi kan ikke

“
Vi forventede at se en række forskellige praksisser for, hvordan en opstart kunne forløbe. Men vi så stort set samme mønster på tværs af dagtilbuddene i undersøgelsen.”

Katrine Svendsen,
seniorrådgiver hos EVA

se, hvordan den fleksibilitet egentlig udspiller sig i praksis – hverken på institutionsniveau eller ud fra fortællinger om enkelte børn,” siger hun og forklarer:

“Vi havde en forventning om, at vi ville se nogle forskellige praksisser for, hvordan en opstart kunne forløbe. Men vi så stort set samme mønster på tværs af dagtilbuddene i undersøgelsen: der er en opstartssamtale, den første dag møder familien ind om formiddagen, barnet prøver typisk at være alene i dagtilbuddet på anden eller tredjedagen, og opstartsperioden varer 1-2 uger. Det overraskede os, at der ikke var større variation,” siger Katrine Svendsen.

Katrine Svendsen er seniorkonsulent ved Danmarks Evalueringsinstitut og er en del af holdet bag undersøgelsen ”Børns start i vuggestue og dagpleje” (2021), der er foretaget på opdrag af Børne- og Undervisningsministeriet.

Anja Marschall er ph.d. og lektor i pædagogik ved Københavns Professionshøjskole. Hendes forskningsarbejde er rettet mod forældresamarbejde om børneliv i dagtilbud.

Crisrina Munck er ph.d. og lektor i pædagogik ved Københavns Professionshøjskole. Hendes forskningsarbejde er rettet mod udvikling og formidling af viden om små børns hverdagsliv i daginstitutioner.

Anja Marschall og Crisrina Munck har afsluttet projektet ”Samarbejde om småbørn”. Deres projekter er kendetegnet ved at være praksisforskning, hvor forskere, pædagoger, forældre og børn sammen udforsker, hvordan de kan tilrettelægge et børneliv i dagtilbud med børnenes trivsel i fokus. Tidligere udgivelser ses i læselisten.

Der er dog enkelte eksempler på, at opstarten tilrettelægges på en anden måde ud fra familiens behov. Et eksempel er et forældrepar, der kom ved frokosttid med deres barn i de første dage i stedet for tidlig formiddag, som ellers var den normale praksis.

”Dagtilbuddet tilrettelagde opstarten efter forældrenes arbejdssituation og barnets behov for en rolig morgen hjemme. Det viser, at det pædagogiske personale har lyttet og taget forældrenes beskrivelse af barnets behov alvorligt. Og at personalet samtidigt har en fælles forståelse af, at ændringer ikke er til gene, men betyder en mere tryk opstart for barnet og dermed en roligere opstart for forældre, pædagogisk personale selv – og ikke mindst den øvrige børnegruppe,” siger Katrine Svendsen.

Travlhed kan føre til, at forældre sættes i bås

Billedet af ensartede opstartsperioder er genkendeligt for Crisrina Munck og Anja Marschall, der begge er lektorer og ph.d.'er ved Københavns Professionshøjskole. De har netop afsluttet forskningsprojektet ”Samarbejde om små børn”. Og de ser især tre forklaringer på, hvorfor opstartens praksis er udfordret.

”Den første forklaring handler om, at pædagoger kan overse, at forældre ikke kender til dagsrytmer og rutiner i daginstitutionen. Den anden forklaring går på, at det pædagogiske personale ikke har mulighed for at opfylde forældrenes forskellige ønsker til opstarten og barnets forskellige behov. Og til sidst skal man huske, at selvom opstartsmødet har stor betydning, så er opstart en proces, der kræver en god dialog langt ud over et opstartsmøde,” forklarer Crisrina Munck.

“
Selvom
opstartsmødet
har stor betydning,
så er opstart en proces,
der ikke kan afklares
på ét møde”

Crisrina Munck, ph.d. og lektor ved
Københavns Professionshøjskole

De tre forklaringer peger alle på en udfordring i samarbejdet med forældrene, som typisk skyldes travlhed og andre opgaver, siger Anja Marschall og forklarer:

”Vi kan se, at når det pædagogiske personale har for lidt tid til at lære nye forældre at kende, kan det føre til, at samarbejdet med forældrene ikke får den nødvendige åbne og ligeværdige karakter. En ligeværdig dialog kræver, at det pædagogiske personale tager sig tid til at forstå, hvad forældrene fortæller om barnet. Mange af de behov, forældrene har, handler om barnet. Forældrene kender deres barn, og når de fx har svært ved at give slip om morgenen, er det jo ofte, fordi de har erfaring med, at barnet bliver ked af det, når mor eller far går.”

Kombiner åbenhed og faglig integritet

Anja Marschall anerkender, at tiden til at tale med forældrene ofte er meget knap. Men det er vigtigt, at det pædagogiske personale på én gang er åbne og tydelige i dialogen:

“Pædagogisk personale skal på den ene side lytte til forældrenes perspektiver og fortælling om barnet. Og samtidigt klart melde ud, hvad der er muligt og ikke muligt, fx hvornår man kan aflevere om morgenen, hvordan afleveringen foregår, og hvad forældrenes rolle er, mens de er til stede sammen med barnet de første dage. Fortæl også gerne om de pædagogiske overvejelser og erfaringer, der ligger til grund for jeres måde at gøre tingene på. Og hvordan I kan tilpasse situationen netop deres barn og behov,” siger Anja Marschall.

Anja Marschall og Crisstina Munck oplever fx, at forældre savner konkret viden om, hvad barnet skal medbringe af skiftetøj, cremer og andre ting. Og at de savner at blive guidet til, hvordan de bedst kan bidrage under opstarten. Hvor skal de placere sig i rummet? Hvor meget skal de selv være på barnet?

“Det ser ud til, at en forhindring for en tilpasset opstart i mange tilfælde er, at forældre og pædagogisk personale ikke har fået talt om, hvordan forældrene konkret kan deltage i barnets opstart på stuen og være en del af hverdagen,” siger Crisstina Munck.

Som med så meget andet pædagogisk arbejde handler en god opstart om pædagogisk nysgerrighed:

“Kunsten er at lytte og være oprigtig nysgerrig på det, forældrene fortæller, og det, barnet udtrykker. Og være bevidst om, at fleksibilitet og tilpasning sagtens kan gå hånd i hånd med faglig integritet,” siger Crisstina Munck.

“
Mange af de behov,
forældrene har, handler
også om barnet. Foræld-
rene kender deres barn,
og når de fx har svært ved
at give slip om morgenen
er det jo ofte fordi de har
erfaring med, at barnet
bliver ked af det, når
mor eller far går.”

Anja Marschall, ph.d. og lektor ved
Københavns Professionshøjskole

Det mest skelsættende for barnet er at blive en del af et børnefællesskab

Flere pædagoger har i de to forskeres arbejde fortalt om, at der i perioder startede flere børn op samtidig, og at det er en vanskelig opgave at give hvert barn en tryk opstart, samtidigt med at den samlede børnegruppe fortsat skal mødes med omsorg og opmærksomhed.

En løsning kan være at fokusere mere på barnets tilknytning til den øvrige børnegruppe i opstarten, siger Anja Marschall:

“Forandringen fra at være med mor og far til at skulle have omsorg fra pædagogisk personale er en stor forandring. Tilknytningen til pædagogisk personale er der, hvor mange dagtilbud lægger energien. Men når et barn starter i vuggestue eller dagpleje, er det ofte de andre børn, der fanger barnets interesse. Det er netop i mødet med et stort børnefællesskab,

at dagtilbuddet virkelig kan noget helt særligt for barnet,” siger hun.

Børnefællesskabet kan få stor betydning for de yngste børn

Mere fokus på børnegruppen kræver, at vi rykker vores gængse opfattelse af børnefællesskabets betydning for de yngste børn, siger Crisstina Munck.

“Vi ved, at små vuggestuebørn også interesserer sig for hinanden. Vi kan se i deres blikke, at de får kontakt med hinanden, og når de sidder på gulvet og leger ved siden af hinanden, koordinerer de tit bevægelser og faktisk også stemninger og følelser, der udtrykkes, fx når de griner og smiler til hinanden.”

Om EVA's undersøgelse "Børns start i vuggestue og dagpleje" (2021):

Undersøgelsen "Børns start i vuggestue og dagpleje" er foretaget på opdrag af Børne- og Undervisningsministeriet under "1000-dagesprogrammet – en bedre start på livet". Undersøgelsens formål var at klarlægge, hvordan dagtilbud tilrettelægger børns opstart, herunder hvilke praksisser, faglige overvejelser og oplevelser hos personalet, der er knyttet til opstarten. Derudover var formålet at undersøge forældres overvejelser før opstart samt oplevelsen af selve opstarten.

"Selv et lille barn, der sidder på sin mors skød og følger med i børnenes leg på stuen, interagerer og forbinder sig til de andre legende børn, fx med blikket. Derfor er det en vigtig pædagogisk opgave at give plads til, at det nye barn og børnegruppen kan opdage hinanden," siger Crisstina Munck.

"Muligheden for at række ud og røre ved hinanden eller kunne udveksle legetøj er vigtig. Pædagogisk personale skal også prioritere at støtte og oversætte intentioner mellem børnene, fx hvis det nye barn har lidt svært ved at afkode, hvad de andre børn vil. Det fordrer en sensitivitet over for børnefællesskabet, det nye barn og forældrenes bidrag. Men lykkes det, har man skabt grobund for en god opstart for barnet," siger Crisstina Munck.

Derfor anbefaler hun, at pædagogisk personale lader en mindre gruppe børn være til stede på stuen, når det nye barn starter.

"Så kan barn og forældre få en god fornemmelse af, hvad det vil sige at være en del af et

“
Det er netop
i mødet med et stort
børnefællesskab, at
dagtilbuddet virkelig
kan noget helt særligt
for barnet”

Anja Marschall, ph.d. og lektor ved
Københavns Professionshøjskole

børnefællesskab, og samtidigt er der ro til at begynde på relationsskabelsen – både til børn og pædagogisk personale," siger Crisstina Munck.

Tydighed i dialogen med forældrene kræver fælles faglighed

"En tryk opstart forudsætter, at det pædagogiske personale formår at kombinere deres egen faglighed og egne erfaringer med familiens og barnets behov. Og det kræver faglig opmærksomhed," siger Katrine Svendsen.

"Mange steder har man en god struktur for opstarten, som fungerer for mange børn. Men ligesom mange andre pædagogiske opgaver og rutiner kræver opstarten løbende evaluering og faglig opmærksomhed," siger Katrine Svendsen.

Faglig opmærksomhed på opstarten betyder også, at ledelse og pædagogisk personale sammen har et fælles sprog for opstarten og de erfaringer og værdier, de arbejder efter. Kort sagt en fælles kultur, hvor personalet giver hinanden plads til at udvise fleksibilitet og fx støtter hinanden, hvis det er en svær opstart for barnet, eller når flere børn starter op samtidigt.

Hvis du vil vide mere

Marschall, A., & Munck, Crisстина:
Udsatte børn eller udsatte miljøer?
Med daginstitutionslivet i fokus. (red.)
Munck, C. & Vinter Kirkeby, J. (2021)
in press.

Marschall, A., & Munck, Crisстина.
(2021). Tillid og tvivl – Dilemmaer i
forældre og pædagogers samarbejde
om småbørns hverdagsliv. Dansk
Pædagogisk Tidsskrift, (1).

Marschall, A., & Munck, Crisстина.
From caregiver to risk manager:
Professionals assessing parents in
Danish childcare institutions.
Nordic Psychology, 73 (2), 175-190.

Børns start i vuggestue og dagpleje.
EVA, 2021.

“Det pædagogiske personale skal have mulighed for at udvikle praksis på baggrund af deres erfaringer. Derfor må ledelsen prioritere den vigtige opgave at skabe rum for faglige diskussioner og dermed også et fælles fagsprog,” siger Katrine Svendsen.

Ikke mindst er fælles fagsprog forudsætningen for, at pædagogisk personale kan være tydelige over for forældrene. Og kan samarbejde så fleksibelt med opstarten, som de ifølge EVA's undersøgelse gerne vil, siger Katrine Svendsen:

“Vores undersøgelse understreger jo, at det pædagogiske personale og lederne har en klar ambition om, at opstarten skal være fleksibel, fordi alle børn er forskellige. Og derfor håber jeg, at undersøgelsen kan være med til at sætte gang i nogle faglige diskussioner om, hvad man samlet som dagtilbud kan gøre for at leve op til den pædagogiske ambition om en fleksibel opstart.”

5

gode råd til en tryk opstart

Skab en opstart med afsæt i det enkelte barns og familiens behov. Til hvert råd er knyttet to spørgsmål, I kan bruge til at kickstarte et fælles arbejde med opstarten.

Af: Marie Louise Poulsen
i samarbejde med
Cristina Munck og Anja Marschall

velkommen

1

Sæt fagligt fokus på opstarten

Tal om opstarten hos jer. Selvom det kan være svært at finde tid og ressourcer, så overvej, om I kan organisere jer på en måde, så pædagogisk personale har mulighed for at tilpasse opstarten familiens behov. Overvej også, om I kan have glæde af at diskutere jeres erfaringer med opstarten, fx på personalemøder.

Diskuter følgende:

- Giv hver især et bud på overvejelser ved opstart. Hvilke erfaringer har I hver især? Hvad viser de erfaringer tilsammen?
- Spørg nogle af jeres forældre om, hvad der fungerede godt for dem under deres opstart, og om der var ting, de savnede.

2

Vær åben og nysgerrig i dialogen med forældrene

Hvis I går systematisk til dialogen med forældrene, også ved opstartsmødet, er der større sandsynlighed for, at I får alle vigtige informationer med. Vær fx opmærksom på, om der er noget vigtigt, I ikke hører, fordi I har fokus på andre ting i samtalen. Husk også, at opstartsmødet kun er det første møde, og at det, der drøftes, også skal tages op senere, når barnets hverdag i vuggestuen begynder. Hold kontakten løbende og tæt, særligt de første uger.

Diskuter følgende:

- Hvilken systematik har I for dialog med forældrene før og under opstarten? Hvad fungerer, og hvad kan gøres bedre?
- Hvordan bruger I hver især den viden, I får fra forældrene?

3

Vær tydelige i budskaber til forældrene

Beskriv allerede ved opstartsmødet de pædagogiske overvejelser, der ligger til grund for jeres arbejde med opstarten. Fortæl, hvad I konkret gør for at trøste, skabe tryghed og hjælpe barnet til at deltage i samspil med de andre børn. Forklar også de vilkår og rammer, der er for opstarten. Tal herudfra med forældrene om, hvordan de kan være til stede, og hvad deres roller kan være. Det skaber også tryghed hos forældrene, at de fx får at vide, når deres barn har haft en dårlig dag – for så ved de, at I er åbne og ærlige.

Diskuter følgende:

- Overvej, hvilke kanaler I gør brug af til at kommunikere til forældrene? Fx opstartsfolder, fællesmøder for nye forældre og løbende dialog. Hvilke kanaler kan I med fordel gøre brug af?
- Hvordan griber I det hver især an, når I skal diskutere udfordringer med forældrene? Hvad virker? Og hvad vil I gerne gøre anderledes?

4

Tilpas de første dage familiens behov for at give alle børn en tryk opstart

En tryk opstart handler især om at tilpasse opstarten den nye families behov. Barnet og forældrene skal opleve, at barnet har tid til at lære pædagogisk personale og børn at kende, og at der er plads til at være ked af det og reagere på alt det nye. Men også at barnets interesser og mestringer bliver anerkendt og brugt til at skabe relationer til de andre børn. Vær fleksibel med hvor kort og lang en opstart kan være, og lad barnets deltagelse i vuggestuens hverdagsliv guide længden på opstartsperioden.

Diskuter følgende:

- Har I en idé om, hvor lang tid en opstart bør tage? Og kan man starte forfra, hvis barnet ikke er faldet til efter nogle uger?
- Oplever I selv, at I tilpasser opstarten de enkelte familier? Hvorfor/hvorfor ikke?

5

Arbejd med relationen til de andre børn allerede i opstarten

Relationen til de andre børn er vigtig. Organiser rummet på en måde, så det nye barn kan overskue rummet og de andre børn, der er til stede. Overvej, hvilke børn der skal være til stede, fx hvem af de større børn der kan lide at tage sig af de mindre. Placer jer således, at barnet kan få kontakt til de andre børn – og omvendt – fx ved at udveksle legetøj eller blikke. Vær til stede og tilbyd støtte, når det er nødvendigt. Tal med forældrene om, at barnets relationer til de andre børn er vigtige, og gør det klart, hvordan I arbejder med de relationer.

Diskuter følgende:

- Hvordan inddrager I hver især børnegruppen, når et nyt barn starter? Overvej I, hvilke børn der skal inddrages, og hvordan vurderer I det?
- Hvad ser I som jeres opgave i forhold til at skabe kontakt mellem det nye barn og den øvrige børnegruppe?

Forældrepar og leder i Stenurten:

Klar kommunikation gav et fælles fokus på barnets behov

Et tæt samarbejde mellem forældre og pædagogisk personale og mellem personale og ledelse sikrer en tryk opstart. Det fortæller pædagogisk leder Maibritt Iversen og Ida og David, forældrepar til en dreng i Stenurten.

Fortalt til Sarah Hesseldal og Marie Louise Poulsen

Maibritt Iversen

Pædagogisk leder i Stenurten, København

Hvordan arbejder I med opstart hos jer?

Vi ser forældrene som de primære tilknytningspersoner og os som et supplement, som hjælper børnene til at finde tryghed. Vi skelner mellem opstart og tilknytning. Opstarten er de første 14 dage, men vores tilknytningsperiode kan godt vare tre måneder. Det er helt forskelligt fra barn til barn, hvor længe det tager dem at blive trygge. Det handler om, at barnet og forældrene skal tilknyttes os og vores institution, og vi skal tilknyttes barnet og forældrene.

Hvordan arbejder I med at skabe mest mulig tryghed for barnet i opstarten?

Vi aftaler på stuen, hvem der først og fremmest tager imod det nye barn. Nogle gange oplever vi, at barnet søger en anden voksen, og så kigger vi også på, hvem barnet vælger. Vi har ikke primærvoksne, men vi har en, der er tættest på de første dage, og så prøver vi at være to voksne og hurtigt udvide til den tredje og fjerde. Det er også en måde at forhindre, at tilknytningen går galt, hvis en medarbejder er syg eller har ferie.

Hvad fungerer godt, når et barn starter hos jer?

Personalet og jeg er enige om, hvordan vi håndterer de første dage. Vi har organiseret os, så vi kan være omstillingsparate og lytte til familien og deres behov. Vi kan speede processen lidt op eller tage den ned igen, hvis der er brug for det. Vi fortæller forældrene, at vi er barnets advokater, og vi formidler fagligt, hvad vi ved er bedst for børnene i institutionen. Det skaber tryghed og accept hos forældrene.

Hvordan har I fokus på at skabe relationer mellem børnegruppen og det nye barn?

På barnets første dag er der altid andre børn på stuen. Vi vælger, hvem det skal være ud fra pædagogiske overvejelser. De små børn bruger ofte tilknytningsperioden til at være i en iagttagende position og betragte de store børn. Det kan være til samling, hvor de sidder og lærer kulturen at kende og langsomt begynder at være synligt aktivt deltagende.

Hvordan inddrager I forældrene i opstarten?

Vi aftaler løbende med dem, hvordan dagene skal forløbe. Når børnene har været her en måneds tid, indkalder jeg forældrene til et intromøde, hvor flere nye forældre deltager sammen. Jeg oplever, at intromødet bidrager til hurtigt at skabe tillid mellem os og forældrene. Vi taler også om, hvordan vi kommunikerer bedst muligt. Vi kommunikerer meget direkte

med forældre ved at spørge ind til dem, og det vil vi også gerne have, at de gør med os.

Hvad kan du som leder gøre for at understøtte en god opstart?

Jeg sørger for, at vi i personalegruppen hele tiden får snakket om tilknytning. Jeg læser ny viden og udvælger kapitler eller korte udklip, som pædagogerne læser. Så kan vi sammen reflektere over, hvordan vi kan oversætte det til vores praksis. Jeg har fokus på, at det kan være nødvendigt at sætte ekstra personale ind i perioder, hvor mange børn starter op. Vi skaber også mulighed for fleksibilitet ved, at alle i huset kender hinanden og ved, hvem der starter, så de kan være med til at skabe tryghed for børn og forældre.

Ida og David

Forældre til en dreng i Stenurten

Hvordan foregik jeres opstart konkret?

Ida: Vi var fra starten fortrøstningsfulde, for vores dreng er ret tillidsfuld, og den første dag løb han da også straks hen og satte sig hos en pædagog og tre børn, der var ved at lægge et puslespil. Så de første dage gik godt. Han fik hurtigt lov til at møde flere af de andre børn, og jeg oplevede, at personalet var meget opmærksomme på, hvad han kunne og ville.

Oplevede I en opstart, der tog hensyn til jeres søns behov?

Ida: Vores søn fik lov til at blive en del af hverdagen i sit helt eget tempo. De første uger var det lidt svært for ham at sidde stille til en samling eller ved frokosten. Jeg kan huske, at jeg ville tisse på ham, men en af pædagogerne sagde: "Nej, det er helt fint". De gav ham ret frie tøjler i starten, og først senere begyndte personalet at stille krav til ham, så han langsomt lærte, hvad de forventede af ham.

Hvad fungerede særligt godt?

David: Inden vores søn startede, var vi på besøg og fik noget meget anvendeligt informationsmateriale om dagtilbuddets pædagogiske

arbejde med hjem. Det gav en stor tryghed at kende rammer og værdier på forhånd og gjorde det lettere for os at tale med personalet om vores søn.

Oplevede I nogle udfordringer?

Ida: Efter et par dage blev vores søn syg, og herefter blev opstarten yderligere afbrudt af nogle helligdage. Her begyndte vores søn at reagere på alt det nye. Især hjemme hos os om aftenen, men også i vuggestuen. Han blev ked af det og græd, når jeg gik om morgenen, og når han skulle sove.

Hvordan oplevede I, at det pædagogiske personale håndterede udfordringerne?

Ida: Vi oplevede stor lydhørhed og fleksibilitet, fx havde jeg mulighed for at være med over flere uger, fordi jeg netop var gået på barsel. Så det pædagogiske personale og jeg blev enige om at starte forfra med indkøringen, og efter yderligere nogle uger blev min søn igen meget glad for at komme i vuggestue.

Hvordan oplevede I samarbejdet med personalet?

David: Vi fik meget anvendelig guidning. Da vi efter et par måneder havde en samtale om vores søn var de meget tydelige og fortalte, at næste skridt for ham var at udvikle behovsudsættelse. Det ville pædagogerne arbejde aktivt på, og vi fik gode, konkrete tips til, hvordan vi kunne gøre det samme hjemme. Vi oplevede, at vores søn udviklede sig lynhurtigt. Det var en øjenåbner at få personalets professionelle syn på vores søn. De så jo noget andet end det, vi så.

Hvad er jeres råd til andre forældre?

Ida: Tag jer tid til en lang indkøring. Det kan blive nødvendigt, også selvom man har et trygt barn. Men læg omvendt ængsteligheden fra jer – for det smitter af på barnet. Tal med personalet, lyt til deres råd, hav tillid, og arbejd sammen med dem – bliv ikke fornærmet over deres opfattelse af jeres barn, selvom de også ser noget andet end det, I selv er opmærksomme på. Brug det!

CASE

Dagplejeleder og mor i Ikast-Brande:

Besøg før opstart skaber tryghed hos både børn og forældre

I de seneste år har dagplejen i Ikast-Brande arbejdet med, at børnene visiteres tidligere og besøger dagplejeren før opstart. Det har givet ro for både børn, dagplejere og forældre, lyder det fra dagplejeleder Lotte Krarup og Louise Møller, der er mor til en dreng i dagplejen.

Fortalt til Sarah Hesseldal

Lotte Krarup

Leder af dagplejen, Ikast-Brande Kommune

Hvordan arbejder I med opstart i dagplejen?

Vi arbejder med tidlig tilknytning. Hos os vil det sige, at børnene bliver visiteret til dagplejen allerede 6-8 uger før opstart. Her opfordrer vi familien til at aftale en række tilknytningsbesøg. Det er korte besøg i tiden op til, at barnet skal starte, hvor både barn og forældre har mulighed for at få en fornemmelse af dagplejeren, stedet og de andre børn. Familien modtager også et postkort med et billede af dagplejeren, som de kan hænge op derhjemme for at gøre dagplejeren genkendelig for barnet og have et afsæt for at tale om dagplejen. Vi giver dem også en bog med information om en typisk dag i dagplejen, og hvordan vi arbejder med den styrkede pædagogiske læreplan.”

Hvilke overvejelser ligger bag jeres måde at arbejde med opstarten på?

Gråd er en naturlig måde for børn at udtrykke sig på, men vi var bekymrede for dem, som blev ved med at være kedede af det i længere tid. Mange dagplejere fortalte, at børnene ofte var trygge, når de havde søskende, som også havde gået i dagplejen. Det kan handle om, at de har været i hjemmet før, eller at mor og far er trygge ved dagplejeren. Vi ville gerne følge det spor og stødte også på nogle forskningsprojekter om tidlig tilknytning, som inspirerede os til at organisere opstarten anderledes.

Hvilken betydning har arbejdet med tidlig tilknytning haft for børnenes opstart?

Vi oplever, at børnene knytter sig hurtigere til dagplejeren med de tidlige besøg. De fleste er klar til at komme i dagpleje, når de skal starte. De vil gerne sige farvel til forældrene og lege og kravle rundt, og de er nysgerrige. Vi ser nogle

rigtig gode tegn på, at børnene føler sig trygge. Forældrene oplever, at de kender dagplejeren, når de skal aflevere deres barn. Vores erfaring er, at det er vigtigt at gå gennem forældrene. Trygge forældre fører til trygge børn. Hele vejen rundt er der kommet en helt anden ro på, når vi skal have vores børn ind i dagplejen.

Hvilke udfordringer har I oplevet i opstarten?

Det kan være udfordrende at få forventningsafstemt med forældrene, så rammerne for de tidlige besøg er klare for alle. Det er vigtigt, at besøgene er korte, så dagplejeren stadig har tid til de andre børn. Det kræver, at dagplejeren er meget tydelig i sin afklaring af, hvad det er for et besøg, og det kan være svært, hvis forældrene gerne vil blive længere. Vi har rammesat besøgene i det skriftlige materiale til forældrene, så det ikke kun er dagplejerens opgave at forklare forældrene om besøgene.

Hvad kan du som leder gøre for at understøtte en god opstart?

Det er særligt vigtigt, at man som leder sørger for at få skabt forståelse for, hvorfor der skal arbejdes på en bestemt måde, ved at dele den viden og de pædagogiske intentioner, der ligger til grund for det, med dagplejerne. Hvis man ikke får skabt den fælles forståelse, er det svært for dagplejerne at se meningen med det. Vi har introduceret tidlig tilknytning på aftenmøder og lavet et pilotprojekt, hvor de deltagende dagplejere har givet deres erfaringer videre til kollegerne.

Louise Møller

Mor til en dreng i Dagplejen Ikast-Brande

Hvordan foregik opstarten?

Da min søn fik en plads hos dagplejeren, blev vi opfordret til at kontakte hende for et besøg. I ugerne op til havde han og jeg et fast besøg én gang om ugen i en halv time. Det var vigtigt at finde et tidspunkt, der passede både os og dagplejeren. Ved besøgene talte vi om hans behov og mine egne bekymringer ved, at han skulle starte. Dagplejeren fortalte mig også om hverdagen i dagplejen, og hvad de lavede i øjeblikket, så jeg vidste mere om, hvordan hans dage så ud.

Hvordan oplevede du de tidlige besøg?

Forud for opstarten tænkte jeg meget på, hvis han ikke brød sig om at være der. Jeg synes, det var svært at skulle give sit barn til en, han ikke kendte. Det betød derfor meget for mig, at min søn kunne få lov til at se og møde dagplejeren, før han skulle være der uden forældre. Det gav mig meget ro at få tid til at snakke sammen og lære hinanden at kende inden opstarten, så vi ikke kun skulle lære dagplejeren at kende på den første uge.

Hvad betød de tidlige besøg for din søn?

Da han skulle starte, var det tydeligt, at han kendte dagplejeren og vidste, hvor han skulle hen. Når vi kom derhen, blev han glad og rakte armene ud mod dagplejeren. Vi kunne bedre tale med ham om, at vi skulle hen til dagplejeren, og hvad der skulle ske i løbet af dagen.

Har du nogle gode råd til andre forældre, hvis børn skal starte i dagpleje eller vuggestue?

Det må være at tage imod det, hvis man har mulighed for at få tidlige besøg. Jeg tror, at det er godt for alle børn og forældre, uanset om børnene har let ved at falde til et nyt sted eller har sværere ved det. Besøgene gav også mulighed for, at jeg kunne fortælle, hvilke rutiner vi har derhjemme. Jeg oplevede, at der blev taget meget hensyn til hans sovnetider og rutiner hjemmefra.

Danmarks Evalueringsinstitut (EVA)
gør uddannelse og dagtilbud bedre.
Vi leverer viden, der bruges på alle
niveauer – fra institutioner og skoler
til kommuner og ministerier.

www.eva.dk

**Få mere at vide om,
hvordan du kan bruge
forskning i udviklingen
af jeres dagtilbud**

EVA's temahæfter og øvrige artikler
om, hvad forskningen siger om børn
i dagtilbud, udkommer digitalt.

Tilmeld dig vores nyhedsbrev på
www.eva.dk og få kvalitetsvurderet
forskning og viden leveret
direkte i din indbakke.

DANMARKS
EVALUERINGSINSTITUT

T 3555 0101
E eva@eva.dk
H www.eva.dk